

PRATA OM ALKOHOL

Novellsamling med ungdomars tankar
och erfarenheter kring alkohol.

2008
2009
2010
2011
2012
2013
2014
2015
2016

2017

PRATA OM ALKOHOL

Novellsamling med ungdomars tankar
och erfarenheter kring alkohol

2008
2009
2010
2011
2012
2013
2014
2015
2016

FÖRORD

I denna novellsamling presenteras de tolv bästa bidragen i *Prata Om Alkohol*s novelltävling 2016 på temat ungdom och alkohol. Novellerna är skrivna av ungdomar på högstadiet och gymnasiet och vinnarbidragen har valts ut bland 1000 bidrag från elever runt om i landet. Med stor berättarglädje och ett rakt språk bjuder författarna oss på berättelser som med olika infallsvinklar tar sig an ämnet – ingen novell är den andra lik.

Vi hoppas att boken ger upphov till reflektion och diskussion. Läs den på egen hand, tillsammans med andra eller använd den som diskussionsunderlag i klassrummet.

Novelltävlingen är en del av den långsiktiga skolsatsningen *Prata Om Alkohol*, som syftar till att få ungdomar att avstå från alkohol. *Prata Om Alkohol* består i huvudsak av ett läromedel för hälsofrämjande arbete med ungdomar. Läromedlet kan användas för att skapa en röd tråd i arbetet, men också som ett material att inspireras av och bygga vidare på.

*Prata Om Alkohol*s läromedel används idag av 75 procent av Sveriges högstadie- och gymnasieskolor och novellsamlingen har hittills beställts i över 33 000 exemplar. På www.prataomalkohol.se kan du läsa mer om satsningen, beställa metodmaterial och den senaste upplagan av novellsamlingen. Jobbar du med ungdomar är allt material kostnadsfritt.

Prata Om Alkohol drivs sedan 2006 av utbildningsföretaget Kunskapskraft & Media med medel från branschorganisationerna Sprit & Vinleverantörsföreningen och Sveriges Bryggerier.

Stort tack till alla elever som deltog i novelltävlingen och trevlig läsning!

INNEHÅLL

HÖGSTADIET

FLICKAN ELLA SUNDSTRÖM	9
INGEN TITEL KATA BURGMANN	12
SAMVETET KOMMER IKAPP KAJSA HOLMQUIST	14
SLUT PÅ LEKAR AMENI FATHALLAH	17
INGEN TITEL TORA ROSENGREN	19
SPRITEN TOG ÖVER MIN PAPPA EDIT LARSSON	21

GYMNASIET

KASSÖRSKAN HEDVIG CASSEL	25
JAG MINNS JONNA JOHANSSON	29
PÅ ANDRA SIDAN SOFFAN ANNA NORRBY ANDERSSON	32
300 IDA SVENSSON BLOMDAHL	35
INGEN TITEL TURE LEWIN	38
INGEN TITEL MATILDA BILÉN	41

FLICKAN

FÖRSTAPRISTAGARE HÖGSTADIET

FÖRFATTARE: ELLA SUNDSTRÖM

SKOLA: EDSBERGSSKOLAN, SOLLENTUNA

LÄRARE: ERIK LINDSTRÖM HARNESK

MOTIVERING: En tänkvärd och otäck novell som skakar om läsaren. Flickans vandring hemåt genom natten är en skräckskildring av hur alkoholen förändrar landskapet för unga kvinnor. Novellen fångar otryggheten och rädslan på ett sätt som känns i hela kroppen hos läsaren.

.....

Det var kallt. Flickan gick helt ensam den natten, på sin vandring hemåt genom staden. Snön knarrade under hennes fötter, på det sättet som den bara gör om temperaturen har sjunkit en bra bit under noll. Hon drog jackan tätare omkring sig i ett försök att skydda sig mot kylan, men det hjälpte inte. Det var åtminstone inte särskilt mörkt, stadens ljus lyste upp natten. Men det var inte mörkret hon var rädd för, det var aldrig mörkret. Ljuset var värre, för där fanns det ingenstans att gömma sig, ingenting som kunde skydda henne.

- Du gumman, kom hit ett tag.

Rösten väckte flickan med ett ryck ur hennes tankar. Hon vände sig mot den. Utanför en bar stod en man, säkert minst tjugo år äldre än henne själv.

- Ja vad väntar du på? Kom hit då, sludrade han, uppenbart berusad.

Om man såg flickan utifrån i det ögonblicket skulle man tro att mannens ord inte hade någon som helst påverkan på henne, men inom henne bankade hjärtat som en trumma under revbenen. Rädslan spred sig som en löpeld genom hennes ådror och hotade att förlama hennes kropp. Men hon fick bara inte ge efter för den. Hon sträckte på sig, förlängde stegen, och hoppades innerligt att

mannen inte skulle följa efter henne. Hon hade tur, han var för berusad för att hinna ikapp henne, och muttrade bara saker till hennes rygg. Saker som hon tydligt kunde höra, och orden ringde i hennes öron. Men flickan var van, det var inte första gången folk kallade henne för saker. Skräcken inom henne la sig dock inte, för även om hon hoppades, så visste hon att hon att detta antagligen inte var sista gången någonting liknande skulle hända den här natten. Chocken över att sådana saker hände hade lagt sig med tiden, men inte rädslan. Rädslan fanns alltid kvar där. Flickan gick förbi klubb efter klubb, kvarter efter kvarter utan att någonting hände. Då såg hon en grupp killar i tjuugoårsåldern som blockerade trottoaren. De drack öl och skrålade, dunkade varandra på ryggen och trodde uppenbart att ingenting i världen kunde rubba dem. Flickan stannade till, men insåg snabbt att hon var tvungen att gå förbi dem, det fanns ingen annan väg hem. Bara tanken gjorde henne illamående. I ett försök att se mer maskulin ut drog hon upp luvan på sin jacka, krökte ryggen och försökte behålla lugnet, lugnet som inte fanns där. Sällan hade det funnits sekunder så långa som dem när hon steg för steg passerade killarna. Just som hon nästan hade passerat dem helt och hållet och började andas ut, tog en stor hand tag i hennes arm och höll den i ett järngrepp. Skräcken högg till i magen på henne när hon vände sig om och försökte slita loss armen, men det var omöjligt.

- Och varför har du så bråttom då? frågade killen som höll fast henne, han med det mörka håret.

- Kan du inte stanna här ett tag, sa en annan i gänget, den längsta av dem.

Tårarna sved bakom ögonlocken på henne, men hon fick bara inte ge efter, fick inte låta rädslan ta över, fick inte visa sig svag. Hon stretade emot, skrek åt dem att släppa henne, men ingenting hjälpte. Fler och fler av deras händer tog tag i henne, och nu inte bara på armarna. De skrattade åt henne, kallade henne för äckliga ord, skrattade ännu mer och dunkade varandra på ryggen. Detta hörde flickan endast som genom en glasruta, för hjärtat som trummade alldeles för snabbt i bröstet på henne överröstade alla andra ljud. Hon tänkte att hade hon inte druckit det där vinglasat tidigare, så hade hon lyckas slita sig loss från gänget, och hon hatade sig själv för det.

- Grabbar, vad försigår här egentligen? sa en främmande röst genom glasrutan plötsligt.

Bara det inte kommer ännu en, var det enda flickan han tänka innan hon såg att kroppen som rösten tillhörde var klädd i väktarkläder. Aldrig hade hon känt sig så lättad, som när gänget med killar släppte henne och började gå åt andra hållet. Väktaren kastade bara en snabb blick på flickan, innan hon vände sig om och gick tillbaka till sin plats utanför klubben på andra sidan gatan. Rädslan som hade försvunnit med lättningen växte återigen hastigt i bröstet på flickan när hon fortsatte sin vandring hemåt genom natten. För än var hon inte hemma. Redan vid nästa gat hörn busvisslade ett gäng efter henne då hon gick förbi, men ytterligare några visslingar var åtminstone det enda som hände under de nästa tre kvarteren. Det var nu bara en gata kvar tills flickan var framme vid sin port. En man som stod och rökte utanför en annan port på trottoaren frågade plötsligt:

- Stumpan, vad gör du ute ensam så här sent?

Hon tyckte att hans leende var vidrigt, hans blick sliskig, och hon mumlade bara någonting i stil med:

- Det går bra, till svar.

Tydligt tyckte mannen att detta var ett tillräckligt bra svar, för han ställde inga fler frågor utan stod bara kvar utanför porten och rökte sin cigarett. Men flickan vände sig inte om för att kolla om han följde efter henne, hon fortsatte bara gå mot sin egen port och rädslan hotade att kväva henne. Tio meter kvar, fem meter kvar, två meter kvar. Hennes händer darrade när hon slog in portkoden och öppnade dörren, hon väntade otåligt på att hissen skulle ta henne till tredje våningen, famlade med nyckeln i dörren, stängde och låste. När hon lutade sig mot dörren i hallen kunde hon äntligen andas ut, den här gången hade hon klarat sig. Men hon visste ändå att det här inte var den sista gången. Hon var aldrig säker.

ANDRAPRISTAGARE HÖGSTADIET

FÖRFATTARE: KATA BURGMANN

SKOLA: SNITZ GRUNDSKOLA, STOCKHOLM

LÄRARE: ULF TJÄDER

MOTIVERING: Spännande novell med en överraskande vändning mot slutet som ger en härlig läsupplevelse. Texten är dramaturgiskt skriven på ett mycket säkert sätt.

.....

Hon står och känner den kalla betongen mot sina fötter. Människor har samlats flera meter under henne och alla tittar på det höga tornet. Gråtet trycker i hennes bröst, men det får hon inte visa. Ska hon hoppa? Kommer hon att våga?

Minnen visar mat som sveps in i folie och läggs i kylan. Disken i diskhon staplas, stel luft och ett moln av etanolånga fyller rummet. En cigarett ligger i askkoppen, den är hel än, men det ryker från änden och lovar inte en oförändrad framtid. Rödvinet är utspillt över bordet, två flaskor sprit står på bordet mellan bitar av glas. En svag knakning hörs från dörren. Hon ser hennes mamma, gula tänder och smutsigt hår, luta mot köksdörren. Den svaga och magra kvinnan går förbi henne, utan att säga ett ord och sätter sig vid bordet. Hennes darrande blekgula fingrar vrider sig kring cigarettens. Hon håller upp ett glas.

Efter ett par minuter av tystnad står flickan inte ut med rökmolnet som bildats i rummet, och lämnar modern hon älskat i så många år. Smärtsamt faktum är det, att anledningen till ens mors död är att inte ha försökt hjälpa tidigare. Polisen kom inom två timmar efter hon lämnat kvinnans lägenhet. Men den kvinnan, som en gång var hennes moder, hade redan dött. I en ideal värld skulle hon ha dött vid 87 av en plötslig hjärtattack, och inte av att ha druckit sig full, svimmat av och drunknat i sprit och hennes egna magsafter. Det tänker hon på innan hon lägger sig, innan hon äter, innan hon dricker. Det är allt som finns. Att inte kunna ta tillbaka allt hon sa, inte skylla faderns misstag på den goda modern. ”Jag kan inte tänka på det här längre. Jag vill inte tänka på det här längre. Jag vill att allt ska ta slut” ekar det i hennes huvud.

Hon ser ner på människorna under henne. En tår letar sig ur

ögonen och faller till marken. ”Jag kan inte göra det här” viskar hon, tyst för sig själv.

Nu. Nu. Nu. Nu. Andetag in, andetag ut. Nu.

Hon känner kanten och lutar framåt. Luften stryker hennes kropp, och hon rör sig precis som hon lärt sig. Plötsligt är det mörkt och kallt. Det känns som om hon inte kan andas, som om sju ton väger ner kroppen. Allt är över och gjort är gjort.

Vattenytan spräcks och hon kan höra publiken jubla. Blicken färdas åt höger där juryn sitter, tre tior och två nior. Ingen ser att hon gråter för bassängens vågor sköljer bort allt.

”Bara mamma kunde sett mig nu” viskar hon till det ljumma vattnet och simmar mot bassängkanten.

SAMVETET KOMMER IKAPP

TREDJEPRISTAGARE HÖGSTADIET

FÖRFATTARE: KAJSA HOLMQUIST

SKOLA: EKETÅNGA MONTESSORISKOLA, HALMSTAD

LÄRARE: LISELOTTE CARLSSON

MOTIVERING: En berättelse som känns i hela kroppen och griper tag! Novellen levandegör känslor av skam och misslyckande på ett balanserat och äkta sätt.

.....

En kall rysning sprider sig upp längs ryggraden, ända ut i fingertopparna och ner i tårna. Vartenda hårstrå på min kropp ställer sig upp på en millisekund. Jag känner ögonen i nacken. Jag vänder mig hastigt om endast för att se total mörker, tomhet. Men något finns där borta, vad är det? Hur många är det? 10? 100? Det enda jag vet är att det finns där och det kollar på mig. En ny känsla sveper över mig. Klaustrofobin lindar sig runt min hals och gör det svårt att andas, jag måste härifrån. Med hjärtat i halsgropen börjar jag springa allt vad jag kan ut i det kolsvarta mörkret.

Efter bara någon minut bränner mina lungor samtidigt som alla mina ynkade muskler skriker gällt efter mer syre. Jag blir tvungen att stanna och hänga över mina knän. Jag försöker ta några stora andetag men det enda lungorna ger ifrån sig är raspiga ljud som att de har gett upp för länge sen. Vad fan hände? Jag brukade ju vara bäst i fotbollslaget och jag krossade alltid killarna på idrotten i skolan. När försvann sporten ur mitt liv? Minnen från sommaren dyker upp i huvudet. Alla sena kvällar med mina vänner och även med typer jag inte kände. Jag kom att tänka på min allra första fest då alla nästan tvingade i mig shot efter shot och de där små tablettorna som jag inte visste vad det var för något. Jag kommer inte ihåg mer från den kvällen bara att jag mådde skit dagen efter och att jag hade lite ont mellan benen. Men när jag frågade mina kompisar ville de inte prata om det. Jag brydde mig inte heller för varenda helg därpå hade jag fester inplanerade. Jag var lycklig, kände att jag äntligen passade in hos de "coola".

Mina tankar avbryts när jag hör fotsteg bakom mig. Något jagar

mig. Adrenalinerna skjuter ut i min kropp och jag börjar springa igen. Det som är bakom mig ökar också tempot och springer med lätta, fast ändå bestämda steg mot mig.

Plötsligt springer jag i en skog. Grenarna rispar i mitt ansikte och jag hör det klafsande ljudet när mina fötter möter det mjuka underlaget. Mina lungor klarar inte mer så jag stannar, helt slut i hela kroppen. Min syn är suddig men en bit in bland träden ser jag mina föräldrar. Deras ansikten är mulna och sorgsna som de brukar vara när jag kommer hem på småtimmarna och skriker åt dem att låta mig vara. Jag älskar dem så, varför behandlar jag alltid dem som skit? Lika snabbt som de hade dykt upp försvinner de. Samtidigt ser jag Ida stå en bit bort. Min bästa vän som jag stängt ute ur mitt liv för att hon inte hade den rätta statusen. Illamående och yrsel slår till som ett hårt slag i magen. Marken rör på sig och träden snurrar fortare och fortare runt mig. Jag tappar balansen och faller hjälplöst ner mot marken. Jag ligger där orörlig och darrar som ett asplöv och känner blodsmaken i min mun efter att ha slagit i läppen i fallet. Skakningarna slutar direkt när jag hör ljudet av fotsteg som närmar sig i den svåra terrängen. Jag ligger kvar utan att kunna röra mig. Utan att veta vad jag ska göra känner jag paniken stiga.

När jag slår upp ögonen får jag en chock. Där lutades över mig står jag. Den lilla nyfikna tjejen i rosa blus är jag som 12-åring. Hon står och kollar på mig ett tag sen frågar hon plötsligt, "Vad hände?". Utan att jag hinner svara skriker hon, "Du är ju helt misslyckad!" Hon börjar skratta ett högt hänfullt skratt som gör att tandställningen glimtar fram. Skrattet gör att det kryper i skinnet på mig och att ögonen tåras. Mellan flickans skrattutbrott ropar hon ut ord som problembarn, bortkastat, skam samtidigt som hon pekar ner på mig. Jag slår händerna för öronen för att slippa höra och kniper hårt ihop ögonen. Men orden ekar fortfarande i mitt huvud. Jag skriker för att få ut dem. Jag skriker för att försvinna.

Jag vaknar med ett ryck utav mitt eget skrik. Jag sätter mig upp i min knarrande säng och känner alla flottiga chipssmulor i lakanen som klistrat sig mot mina bara ben. Huvudet bultar som om tusen hästar galopperar bakom hjässan. Orden snurrar fortfarande runt inom mig: misslyckad, problembarn, bortkastad. De är som stora stenar som bara tynger ner mig och gör att jag inte orkar resa mig från sängen. Efter ett tag känner jag att magen vänder sig ut-och-in. Jag hasar mig snabbt ur sängen, men

blir tvungen att slänga mig mot väggen för att inte falla ihop av huvudvärken och den brutala headrushen jag fick av att ställa mig upp för snabbt. På väg till badrummet stödjer jag mig mot lägenhetens tunna väggar, som inte ens håller ute grannarnas äckliga aktiviteter på kvällarna, för att inte tappa balansen eller råka trilla på en ölburk som ligger och skräpar på golvet.

Väl framme i badrummet forsar både spya och tårar ut ur mig. Ögonen svider och kräksmaken finns fortfarande kvar i munnen efter att ha sköljt den med vatten ett dussintals gånger. Jag kollar upp i den skitiga badrumsspegeln. Ser mina utstickande ögon med små pupiller. Ser det blåa, skarpa ljuset från lysrören spegla sig i min glansiga panna där en slinga av mitt ljusa tunna hår klibbat sig fast. Ser min askgrå hud och alla ben som buktar ut ur den. Ser att jag ser ut som självaste Gollum från Sagan om Ringen. Jag ser på mig själv, hela mig, och för första gången på länge tänker jag klart. Aldrig mer, aldrig aldrig mer.

SLUT PÅ LEKAR

FINALIST HÖGSTADIET

FÖRFATTARE: AMENI FATHALLAH
SKOLA: ÖSTERSLÄTTSSKOLAN, KARLSHAMN
LÄRARE: KARIN PETERSSON, CAMILLA PERSSON

Hon sitter på köksgolvet i ett hörn och gråter. Det är samma ritual varje kväll, allt hon gör är att skrika på mig och sedan gråta under hela natten. Jag orkar inte mer. Vore det inte för henne, hade jag inte varit här. Om hon inte hade ringt pappa helt full mitt i natten och skällt på honom hade han inte kört bilen hela vägen från en stad till en annan för att se till att hon inte har gjort sig illa. Då hade han inte råkat ut för den där bilolyckan som hördes överallt på nyheterna och vart jag än tog vägen för att vara ifred.

Hon gör mig olycklig, jag blir inte behandlad som en dotter utan som en främling. Jag är bara en främling i hennes ögon, någon hon kan skälla på. Jag brukar inte förstå vad hon säger när hon skriker. Hon brukar komma hem riktigt full och kan knappast gå rakt.

Imorgon går allt över, jag vet det, allt kommer att bli bra till slut.

Hon vaggar fram och tillbaka, varje gång dunkar hon ryggen hårdare mot väggen. Jag hör lidandet i hennes skrik, om hon bara visste hur trött jag är på henne.

Idag på morgonen kom några individer hem till oss och tog våra möbler i vardagsrummet, mamma har inte betalat räkningarna. Hon fick sparken från sitt jobb. En gång i tiden hon var hon en av de bästa advokaterna i staden. Flera gånger gick hon berusad till jobbet, det dröjde inte länge förrän hon blev hemskickad igen. Gång efter gång har jag fått lämna skolan för att stanna hemma med henne. Jag kan inte hålla på att skolka från lektioner. Fattar hon inte att jag också har ett liv att sköta?

Varje dag har hon lovat mig att sluta dricka, jag brukade ha hopp om att hon faktiskt menade det. Hittills ljuger hon för mig, hon brukar berätta att alla hennes problem försvinner när hon dricker.

Just nu är hon mitt största problem.

Jag går mot det stora skåpet bredvid ugnen och räknar alla orörda flaskor. Det finns bara fem stycken kvar, mamma skulle nog inte märka om en flaska är borta. Jag vågar inte men jag måste. Jag kollar på flaskan som jag håller i handen den ser inte frestande ut, men jag har bestämt mig för att göra det. Mitt hjärta slår fortare. Målmedvetet skruvar jag av korken, det dröjer inte länge innan jag känner den stickande spritlukten.

Jag ställer mig över vasken, nu ska det hända. Jag kollar först åt sidan, hon ser mig inte ens. Hon kan inte stoppa mig nu. Jag tar ett djupt andetag nu gör jag det. Snabbt men säkert håller jag ut spritflaskan, sen håller jag ut en till och en till.

Nu är alla flaskorna tomma.

Nu är det slut på lekar.

Jag lovade mig själv från början att allt detta skulle gå över. Jag är inte orolig för hon kan inte köpa nya, hon har inga pengar.

FINALIST HÖGSTADIET

FÖRFATTARE: TORA ROSENGREN

SKOLA: SNITZ GRUNDSKOLA, STOCKHOLM

LÄRARE: ULF TJÄDER

“Vågar du inte?” Rösten kommer från en person rakt framför mig, hennes svallande blonda hår matchar de vackra blå ögonen med en kall blick. Hon lägger huvudet på sned och ser in i mina ögon. Jag möter henne med blicken och vad som skulle kunna vara ett mänskligt sätt att utbyta information i form av icke-verbal kommunikation blir en tyst maktkamp där den som viker av med blicken först förlorar.

Det blir jag. Min blick riktas istället mot det cylinderformade föremålet hon håller i. Jag svarar inte på frågan med hjälp av ord, men min hand som greppar burken är svar nog. Jag vänder den upp och ner och klunkar i mig den gulbruna vätskan, anstränger mig för att förhindra att den beska drycken inte kommer upp igen. Jag ser på henne och ler. Nu har jag vunnit. Hennes läppar dras åt i vad som skulle kunna tolkas som ett leende, men som snarare är en grimas i ovilja att erkänna faktumet att jag vann. Alla runtomkring är alltför upptagna av att inte spy ner sina kläder för att lägga märke till att en strid ägt rum. Jag vänder mig om, ansluter mig till mina vänner som förvånansvärt nog fortfarande står på benen. Jag blundar, rör mig tillsammans med dem någorlunda i takt med den dunkande musiken som antagligen är några decibel högre än vad som vore optimalt. Men det är inte relevant. Jag rycks med i musiken och snurrar runt, armarna över huvudet - och ena foten på en jacka som ligger på golvet. Jag tappar balansen, faller handlöst och bakhuvudet träffar den hårda golvytan.

Smällen får mig att kvida till, och jag gnuggar mig i ögonen och slutar blunda. Sätter mig långsamt upp och ser mig omkring i rummet, fäster blicken på sängen bredvid mig, med smutsvita lakan som täcks av ett flertal fläckar. Jag inser att jag antagligen ramlat ner från sängen och ställer mig upp för att återvända till den, men rummet snurrar och mina ben ger vika, vilket resulterar i att jag återigen faller till golvet. Min energi som i princip varit obefintlig innan är nu totalt slut. Jag ligger ner och orkar inte ens försöka resa mig.

Det tar några minuter innan jag till slut får ihop vad som hänt; det är som om hjärnan vägrar att hantera information i rimlig takt. Drömmen hade känts så verklig, och egentligen var den en ganska bra återspeglning av min verklighet. Bara att dunkandet kommer från våningen över, att det inte luktar billig parfym och svett utan ingrodd spya, och att mina bästa vänner inte är jämnåriga som dansar i ett rum; det är flaskan bredvid min säng och det rostiga rakbladet i min ficka.

SPRITEN TOG ÖVER MIN PAPPA

FINALIST HÖGSTADIET

FÖRFATTARE: EDIT LARSSON
SKOLA: KUNGSHÖGSSKOLAN, MALMÖ
LÄRARE: KATARINA TUNESKOG

Jag kände hur flaskan flög förbi mig och kraschade mot den slitna väggen.

Ett viskade jag för mig själv.

Jag hoppade åt sidan och den andra flaskan träffade det trasiga fönstret bredvid mig.

Två sa jag nu lite högre.

Det fanns två saker att göra. Fly. Eller stanna. Stanna med min pappa, om man nu skulle kunna kalla honom för min pappa. Är det värt att kalla honom för min pappa när han i fyra år levt på sprit, sprit och ännu mer sprit? Är det värt att kalla honom för min pappa när han legat i soffan 24 timmar om dygnet och låtit mig sköta allt, och då menar jag allt. Och framförallt, är det värt att kalla honom för min pappa när man minst en gång om dagen fått en smäll på kinden. Så många gånger som han svikit mig. Svikit mig så hårt så att jag gråtit mig till sömns i flera dar. Jag kommer starkt ihåg när jag fyllde år och låg och väntade hela dagen i min säng på att han skulle komma upp med en tårta och sjunga ja mår hon leva sången. Istället kom han upp och skrek åt mig att dra åt helvete och anklagat mig för mammas död. Den dagen brast jag ut i tårar som aldrig slutade rinna. Nej fly skrek en röst inom mig! Men bakom allt detta. Bakom spritgubben som inte bryr sig, bakom spritgubben som misshandlar, bakom spritgubben som kan dra åt helvete. Bakom denna sprit finns min pappa. Min riktiga pappa. Den underbara pappan som var menad till att vara min bästa vän för livet. Ååh alla dessa underbara minnen ihop, som när vi legat och skruvat med bilen i flera timmar. Och när vi hade en teater för mamma där vi var tokiga Indianer. Eller alla dessa äventyr vi gjort tillsammans som när vi klättrade i 3 timmar för att åka skidor ner igen men det vart för brant så jag vågade inte och vi fick gå ner igen. Om inte mamma

skulle fått den där jävla cancern skulle inget vara som idag. Ingen sprit, inget brustet hjärta, ingen ånger. Nej allt hade varit perfekt. Tårarna rann nu okontrollerat ner från min kind. Jag visste att min pappa fanns där inne men jag visste bara inte hur jag skulle få tillbaka honom. Hur?

Flaska tre smällde precis över huvudet på mig bredvid den slitna tavlan.

Tre sa jag nu ännu högre och min hjärna nästan exploderade av känslor inombords. Känslor som ilska, besvikelse, sorgsenhet osv. Han böjde sig ner och handen närmade sig flaska nummer fyra. Jag visste att han skulle kasta igen och denna gång med en nu mer säker träff. Jag tog ett djupt andetag och viskade lugnt och sammanbitet.

- Förlåt pappa.

Jag vände mig om, öppnade dörren och sprang. Sprang från detta ruckel. Över den vildvuxna ängen. Mot träden, förbi våra grannar, ut på tågspåret och där fortsatte jag längst spåret. Vart spåret leder vet jag inte. Men en sak vet jag. Det är dags att öppna ett nytt kapitel och gå vidare.

FÖRSTAPRISTAGARE GYMNASIET

FÖRFATTARE: HEDVIG CASSEL

SKOLA: FALU FRIGYMNASIUM, FALUN

LÄRARE: NICOLE ROSENFELDER ANDERSSON

MOTIVERING: Novellen är skriven ur ett närmast genialt perspektiv, med ett vackert språk som fångar och håller kvar läsaren. Texten berättar om det vardagliga mötet och hur det kan påverka. Väl-skriven med två parallellhistorier som möts och ger hopp om livet.

.....

En, två, tre, fyra, fem. Fem förpackningar med smärtstillande. Tankarna rusar i hennes huvud som kråkor i flykt. Luften är isande, kall och vass när den skär nedför strupen. Flickan luktar alkohol. Alkohol och tabletter, ingen bra kombination, men det vet hon förstås. Det här är ett skrik på hjälp. Hon håller på att falla, hon håller på att drunkna, hon håller på att glida iväg. Försvinna för alltid. Kvinnan inser att hon måste göra något, måste nå fram till henne. Men hon tvekar, rädd för sårbarheten en annan människa kan ge. Att röra flickan och sedan förlora henne, det skulle krossa den gamla kvinnans hjärta.

Första gången hon såg flickan var hon en helt annan människa. Omgiven av vänner, vacker och sorgfri som en koltrasts melodi, den nya tjejen i gänget. En enorm godispåse, flera flaskor läsk och troligtvis alla chipspåsar från hyllan slängdes upp på rullbandet och skannades av. En blandning av nervositet och upprymdhet fanns i luften, som en laddad himmel innan åskväder. De pratades om killar, om förväntningar inför kvällen, den här kvällen då det skulle bli fest. En gång hade kvinnan också tillhört den världen, då hade allt verkat så enkelt. Nostalgin hängde kvar efter att ungdomarnas skratt försvunnit ut i mörkret.

Kvinnan hade varit en drömmare, men med åren hade hennes naivitet nöts bort som färgen på ett övergivet hus. Hon var fast i ett eländigt liv med ett eländigt jobb och hade inte längre något hopp om att komma ifrån det. För att fördriva tiden brukade hon

spekulera om kundernas liv och fantisera ihop detta utifrån de varor som köptes. Det var som att se på film genom ett nyckelhål. Små frekvenser av andras liv som kunde distrahera henne från sitt eget. Flickan med de enorma hundmatsförpackningarna hade förmodligen fått husdjuret som tröst efter att föräldrarna skilt sig. Tonårskillen som köpte alla hygienartiklar man kunde hitta skakade av nervositet inför sin första dejt. Mannen som köpte fin choklad och rosor tog aldrig emot kvitto. Han brukade skruva nervöst på vigselringen och det skuldmedvetna ansiktet gick inte att ta fel på. Hon undrade om det hade varit lika tydligt för andra att se när hennes man gjort samma sak. Hur kunde hon ha varit så blind?

Nästa gång flickan kom var hennes varor ett tydligt tecken på förändring. Hon köpte hudvårdsartiklar, grönsaker och fullkornskost, allt som ingår i ett liv hos en perfekt tjej. Någon som vill bli smal och snygg, lukta gott och imponera, ivrig att få uppmärksamhet från en särskild kille. Kvinnans inställning till kärlek var bister och fientlig, men genom flickans ögon kunde hon se det på ett annat sätt, som något spännande och hoppfullt. Det fick henne bara att känna medlidande, för hon visste av erfarenhet att de med höga förhoppningar var de som blev mest besvikna.

Snön började smälta redan i februari, men en tidig vår kändes välkommen efter den slaskiga, gråmulna vintern. Hjärtformade chokladaskar rullade förbi på löpande band, men istället för gulliga kärlekspar var glupska småungar de största konsumenterna av denna vara. Flickan däremot var den bildliga definitionen av "alla hjärtans dag", med ögonen glittrade av kärlek och längtan när hon la upp varorna. En ask choklad och en teddybjörn med ett hjärta. Kvinnan höjde på ena ögonbrynet vid åsynen av det groteskt fula gossedjuret, undrade hur man överhuvudtaget kunde förvänta sig att få något sådant sålt. Flickan skrattade.

"Är den för löjlig?" Frågade hon lite tveksamt. Att rekommendera att inte köpa en vara skulle vara emot affärens kapitalistiska policy, så kvinnan sa att den visst inte var löjlig och att han nog skulle bli så glad så. Flickan sken upp av lycka och tackade medan hon packade in varorna och betalade.

Aprildagen då blommorna slog ut i rabatten såg kvinnan ännu en förändring. På bandet rullade matvaror och färdigrätter för två portioner, två sorters schampo och två sorters deo, ämnade för varsitt kön. De hade redan flyttat ihop. Ett så stort steg för henne,

förhoppningsvis var det ett stort steg i rätt riktning, mot ett bra liv i en bra relation, med en bra kille. Kvinnan skulle kunna känna avundsjuka över det livet. Ett liv som i en alternativ värld kunnat vara hennes. Men hon kände ingenting.

Kunderna kom och gick, kvinnan satt på åskådarplatsen. Hon såg bitar av en värld där, genom varorna på bandet, genom de korta mötena med människor som alltid var på väg någon annanstans, ut i sommarens omfamnande hetta. Sedan kom flickan igen och kvinnan hade blivit glad av att se henne, tills hon såg hennes uttryck. Flickan hade ett hetsigt samtal på telefon.

"Nä jag vet det, men jag bor bara hos honom, inget mer... Han är ju bra mycket bättre än alla killar du nånsin haft iallafall, ja, så sluta försöka att bryta upp oss då!"

Så han var ingen bra kille trots allt? Kvinnan kände oron krypa under skinnet, men blev sedan förvånad. När hade det här hänt? När hade hon börjat bry sig om hur det gick för någon naiv liten flicka och hennes förhållanden? Det var dumt, men ändå kunde hon inte hejda känslorna.

"Som mamma borde du vara mer stöttande! Du går fan inte ens att prata med, hejdå!"

Så nu hamnar hon i konflikt med familj och antagligen vänner också för att ta honom i försvar. Hon förstår inte hur mycket hon offrar för honom, och förstår inte hur lite han är värd det.

Den här synen var fruktansvärd. Ensam på rullbandet låg ett graviditetstest. Rädslan flickan utstrålade var som bitande, kyliga vinddrag då hon betalade i kassan. Det smittade av sig, kvinnan blev lika tom och kall inombords. Det kunde lösas, det kunde redas ut, om hon gjorde sitt val i tid, bara hon inte sköt upp på beslutet tills det blev försent. Kvinnan önskade att hon kunde ingripa, men som en främling hade hon inte den möjligheten.

Tiden var som en tickande bomb med nedräkning till den artonde graviditetsveckan. Då skulle det bli för sent för henne. Flickan syntes inte till och faktumet att hon inte var där kunde betyda tusen saker.

Nu har hon kommit tillbaka med dödsönskan i blicken och en hög av tabletter på rullbandet.

Finns det ingen åldersgräns för medicin? Men nej, hon har redan fyllt arton, för en månad sedan enligt hennes ID kort. Nu är det försent. Nu har hon betalat. Hon håller på att försvinna. Kvinnan kan inte tveka längre, hon sträcker sig över kassan och tar tag i flickans arm. Det är en sådan beröring som går djupare än huden, intill själva själen. Det är en sådan enkel gest som gör en så enormt stor skillnad. Det är ett sådant ögonblick som de kunde titta tillbaka på långt senare, undrande vad som hade hänt om händelsen aldrig inträffat. Det är allt det och så mycket mer. En vändpunkt i livet.

JAG MINNS

ANDRAPRISTAGARE GYMNASIET

FÖRFATTARE: JONNA JOHANSSON
SKOLA: FRIA LÄROVERKEN, KALMAR
LÄRARE: MARTIN LÖNNGREN

MOTIVERING: En smärtsam skildring av att växa upp med en alkoholiserad förälder. Författaren beskriver vardagliga situationer om ett barn i ensamhet på ett osentimentalt sätt som berör och går rakt in i hjärtat.

.....

Jag minns den där gången, den där gången då jag var 8 år gammal. Jag minns hur jag blev mer och mer otålig, att jag ville att hon skulle vakna, att vi skulle titta på tv och äta mat precis som hon lovat. Men jag minns att hon inte vaknade, hur mycket jag än skakade och ropade. Hon bara låg där på den bruna skinnsoffan och på det mörka soffbordet stod en urdrucken vinflaska. Under bordet låg ett omkullvält glas.

Jag minns hur jag bar ut flaskan och glaset till köket, jag minns att jag ställde den urdruckna flaskan bland de andra vinflaskorna på den mörka köksbänken bredvid mikron. Glaset ställde jag i diskhon, som var full av andra glas med liknande rödvinsfläckar. Jag minns hur jag hörde de upprörda rösterna på tv:n, precis som alltid hade hon satt igång serien House. Under hela min uppväxt hade jag fått höra att barn inte får kolla på vuxenserier. Jag minns att jag i denna stund tänkte att om jag trotsar hennes vilja och kollar på serien, då kanske hon vaknar. Jag tassade fram till tv:n och slog mig ner på vardagsrumsmattan, jag lutade mig mot väggen och tittade på tv:n som visade en scen där Dr. House frustrerat pratade med Dr. Wilson. Jag minns att jag då och då hoppfullt vände huvudet mot henne, men innerst inne visste jag att hon inte skulle vakna.

Jag minns hur de följande minuterna kändes som timmar. Min blick flackade mellan tv:n och soffan, hon låg där helt utslagen. Glasögonen höll, precis som så många andra gånger, på att falla

mot golvet. Jag minns att jag gjorde ett nytt försök att väcka henne. Jag ropade och buffade på henne, utan resultat. Hon vaknade inte denna gången heller. Jag minns att jag blev helt tyst och att tårarna sakta började rinna ner för kinderna. Jag önskade att hon ville vara vaken för min skull, så att hon kunde bädda om mig när det var läggdags och läsa en saga.

Jag minns att jag gav upp, hur jag insåg att hon inte skulle vakna. Jag minns att jag stängde av tv:n, blåste ut ljuset på soffbordet och la filten över henne. Sedan gick jag in i badrummet och gjorde mig i ordning för sängen. Innan jag tassade upp för den knarrande trappan kollade jag så att katterna var inne, att ytterdörren var låst och att dörren ner till källaren var stängd. Jag minns att jag släckte lamporna på nedervåningen, jag lät endast fönsterlampan i vardagsrummet vara tänd. Väl uppe på ovanvåningen smög jag in i mitt rum och hämtade min stora trygghet, min beigea nalle som jag fått av min morbror vid födseln. Jag minns hur golvet knakade för varje steg jag tog, så jag försökte vara så lätt som möjligt. Jag gick in till hennes rum och kröp ner i den stora sängen, full av dofter. Jag minns att jag drog upp täcket till öronen och höll ett hårt grepp om nallen, jag borrade in ansiktet i den fluffiga kudden och drömde mig bort. Efter några minuter somnade jag, ensam med min enda trygghet.

Jag minns hur natten bestod av oroliga drömmar. Jag minns hur jag plötsligt vaknade av en smäll. Jag hörde hur det pratades på nedervåningen. Jag gick upp ur sängen och tassade försiktigt bort mot trappen, på trappsteget vid den vita spaljén satte jag mig ner. Jag minns hur jag kikade mellan spaljén och såg mamma och pappa stå och tjafsa i hallen. Bredvid pappa låg en trasig blomkruka som fallit i golvet, runt om låg jord utspridd. Jag minns att pappa hade samma svarta skinnjacka som alltid, sin vanliga mörkgrå tjocktröja och samma blåa slitna jeans och svarta skor som han alltid haft.

Jag minns deras prat, hur diskussionerna löd. Jag minns vartenda ord.

- Men Joel du kan inte vara här nu, du kan inte komma och gå som du vill. Det är över.

- Jag vill bara träffa min dotter, jag litar inte på att du kan ta hand om henne.

- Snälla Joel, hon ligger fortfarande och sover. Gå nu så ber jag

hennes ringa dig sen när hon har vaknat. Jag måste snart åka till jobbet.

Jag minns hur jag satt helt knäpptyst i trappen och lyssnade. Jag minns att jag hörde hur pappa motvilligt öppnade dörren och gick därifrån. Jag minns att mamma lättat gav ifrån sig en suck och traskade in i köket när dörren stängts. Jag minns att ljudet från kaffebyggaren hördes tydligt, likaså att hon slog sig ner i soffan.

Jag minns att klockan inte var mer än 7 den lördagsmorgonen. Jag minns att jag bestämde mig för att smyga upp och krypa ner under täcket. Jag ville inte att hon skulle veta att jag var vaken. Jag minns att när jag väl låg där i sängen kunde jag inte somna, jag bara låg och vred på mig i säkert en timme. Jag minns att jag plötsligt hörde hur det knakade i trappen, hon var på väg upp. Jag vände mig om och la mig med ryggen mot dörren och låtsades sova. Jag kände hur tårarna brände bakom de stängda ögonlocken.

- Hej då lilla gumman. Förlåt för igår, ikväll ska vi äta något gott och så får du välja film. Nu måste mamma åka till jobbet, sov så gott.

Jag minns hur en puss landade mjukt i pannan och att hon tyst gick därifrån. Jag minns att jag blev glad över vad hon sa, men att jag samtidigt inte vågade längta till kvällen eftersom jag visste att det inte skulle bli som hon sagt.

”Jag som har skrivit denna novell heter Jonna Johansson och är idag 17 år gammal. För 9 år sedan var novellens handling min verklighet. Idag har jag ingen kontakt med mina föräldrar.”

PÅ ANDRA SIDAN SOFFAN

TREDJEPRISTAGARE GYMNASIET

FÖRFATTARE: ANNA NORRBY ANDERSSON

SKOLA: KATEDRALSKOLAN, UPPSALA

LÄRARE: JEANETTE LÖFSTRAND

MOTIVERING: Gripande, fantasifullt och läskigt om alkoholen och berusade vuxna sedda ur ett litet barns perspektiv. I en rapp och fin inre dialog mellan flickan och hennes imaginära räddare gestaltas hur flickan försöker bemästra en omöjlig tillvaro.

.....

Flickan sitter hopkurad bakom soffan. Monstren finns på andra sidan. De ryter, de klöser, de spottar eld. De vill slita upp henne i knät och studsa runt henne så att lockarna guppar, de vill sluddra komplimanger till hövdingmonstret och banka flickan hårt på huvudet. Allt flickan har till försvar är en liten superhjälte i plast. Manteln har brutits av och S:et utsuddat efter många år av svettiga barnhänder. Så egentligen är det bara en plastfigur av en man med kalsongerna utanpå trikåerna.

Monstren vet inte att hon sitter där. Hövdingmonstret sa åt henne att gå och lägga sig för längesedan, men hon vet att han bara väcker henne igen, och bär ut henne till de andra monstren så att de kan klappa och skratta. Så hon satte sig bakom soffan i stället.

Men nu måste hon gå på toa.

”Vad ska vi göra?” viskar hon till superhjälten.

Krypa? föreslår han. Hon skakar lätt på huvudet.

”De kommer se mig.”

Flyga?

”Det är det bara superhjältar som kan.” Då har superhjälten inga fler förslag.

Flickan sitter kvar i hörnet bakom soffan, bredvid den vissnande krukväxten. Monstren har börjat sjunga, en hemsk visa. Den påminner om någonting flickan har hört en gång, på radio, men förvriden.

Dä finns ingen shom tar en...

Superhjälten håller för öronen. Vi måste stoppa dem, viskar han. Flickan håller med.

”Men hur?”

...man är kung kung kung i baaareen...

Du vet allt det där på bordet? Flaskorna och glasen och burkarna?

”Ja...”

De är trolldryckerna som gör dem till monster. Du måste förstöra dem, berättar Superhjälten.

...det är någe som man verkligen vet...

Flickan kikar över kanten. Mycket riktigt är bordet fullt av flaskor och glas och burkar. Det märks att de är trolldrycker, för de kommer i glasflaskor med kork på. Fast vissa av burkarna ser ut som läsk och det förstår hon inte.

”Vi måste distrahera dem.” Flickan och superhjälten ser bekymrade på varandra. Någon måste offra sig.

Jag gör det, bestämmer sig superhjälten till slut. Jag kan ju flyga.

”Men...”

Det är sånt som superhjältar gör, säger han.

Så lyfter han näven i vädret. Trots att han inte har någon mantel, eller något S.

Fast han har ju faktiskt kalsongerna utanpå, påminner sig flickan. Med raketfart susar han om den döende krukväxten, rätt förbi ett monsterhuvud och med ett KRAS som får världen att skaka

snurrar han igenom fönsterrutan.

VAD FAN VAR DET?! Vrålar monstren och rusar upp och bort.

Flickan handlar snabbt, hoppar fram bakom soffan och griper tag i närmsta flaska. Den döende växten behöver vattnas. Men kommer inte trolldrycken göra den till en stor, köttätande amazonasväxt? Nej, trolldrycken fungerar bara på människor, bestämmer hon.

Hon ser blodröda och kissgula trolldrycker, de luktar som tvålumparna vid matsalen, ska snart sjunka ner i jorden och bli brunt. Flaskhalsen är klibbig när hon griper tag i den. Alla häxbrygder ska bort, ingen ska förgifta monstren mer. Hon smyger bort till växten, tippas den mörkgröna flaskan.

Långa hårda klor griper tag i hennes arm. Bakom sig hör hon ett monstervrål.

300

FINALIST GYMNASIET

FÖRFATTARE: IDA SVENSSON BLOMDAHL
SKOLA: RYTMUS GYMNASIUM, STOCKHOLM
LÄRARE: ROBERT WARREBÄCK

Granarna var mörkt sammetsgröna med spretiga kvistar och barr, lite sorgsna och slokande som träd i smutsiga storstäder ofta är. De vajade oroligt i den svaga vinden. Hans steg var snabba och bestämda, som om han ville distansera sig från där han var, från vem han var, några sekunder tidigare. Skarpa gatlyktor snittade upp den svarta nattluften och under deras ljus kände han sig själv lika brutalt skuren.

“Vad kostar det?”

Meddelandet lös upp mobilskärmen, han svarade med tre snabba tryck.

“300”.

Magen sprätte runt i en nervös dans. Asfalten gnisslade under skosulorna; han ökade ytterligare på stegen.

Fredagen var tom på liv sånär som på några skuggor som strök runt längs de vissnade hyresrätternas fasader. Alla andra hade åkt inåt, lämnat blå linjen och resten av veckan bakom sig för en natt av innerstadsliv.

Det ringde, han svarade.

“Hej mamma.”

“Blir det sent.” Det lät mer som ett konstaterande än en fråga.

“Det är ingen fara.”

Det var aldrig någon fara när mamma frågade. Han sa aldrig var han skulle, det var bara helt enkelt ingen fara. Ibland såg han hur hon tvekade på hans ord och då blev han upprörd, för hon tvekade

inte när han erbjöd sig att betala hennes räkningar eller handla mat. Om hon bara kunde sluta fråga, om hon bara kunde ta emot och vara tacksam, då skulle allt vara lättare.

“Arash undrar var du ska.”

Arash; den älskade lillebrodern. Arash var solen som fortsatte skina trots att regnet öste ner, han värmdes upp det som var tyst och kallt med sin vackra naivitet. Samtidigt gjorde den honom så liten och sårbar. Han skulle alltid beskydda Arash, aldrig låta honom veta att världen utanför slog hårt.

Om han också bara kunde sluta fråga, om han bara kunde förstå att det var för hans skull, då skulle allt vara lättare.

“Säg att jag är hemma om några timmar.”

Han la på, öppnade ett nytt sms. “Vi är här nu”, stod det. Han svarade inte utan fortsatte målmedvetet gå.

Övergångsstället blinkade åt honom, på andra sidan gatan vid tunnelbanan mötte han två flackande blickar. Silhuetterna såg osäkra ut; minsta rörelse eller ljud utanför dem själva fick dem att börja fladdra som små fjärilar. Han stirrade menande på dem och hoppades att de förstod. Den svåraste delen var alltid att få dem att förstå; balansen mellan att låtsas som ingenting och att ropa och vifta med armarna. Han hade alltid haft svårt med balansen, aldrig vetat var gränsen skulle dras. Ikväll drog han den vid att stirra, sen tvärt vända på klacken och stega tillbaka mot skogen med väskan demonstrativt guppande på ryggen. Han blev lättad av att se silhuetterna följa efter honom några meter bakom när han vände på huvudet; de hade förstätt.

Väggkanten, inne bland granarna. Han plockade upp en flaska, den var kall av syrlig novemberluft. De kom närmare honom. Bredvid honom var de två huvuden kortare, mycket mer ville mörkret inte avslöja. De viskade ihärdigt med varandra men slutade när de märkte att han stannat.

“Här”, sa han och sträckte ut flaskan framför sig.

“Tack”, hördes en tunn röst. Smala, bleka fingrar tog emot flaskan och lämnade tillbaka pengarna i hans hand.

“Varsågod”. Han stoppade snabbt ner dem i fickan.

Kunderna lämnade gardinen av gransnår, gick upp på vägen och träffades av strålkastarna, avslöjades.

Han kände hur marken försvann under hans fötter och lämnade honom hängandes i luften. Vad som helst hade varit bättre under lyktstolpen; en polis, en maskerad man, en varulv, vad som helst hade varit bättre än att se två små barn.

Reflexer på jackorna, smala anklar och varma sockor, lila finger-
vantar. Kinderna var röda och när deras ögon sneglade mot honom var de klara och oskyldiga.

“Hur gamla är ni?” Han hade hunnit ikapp dem till tunnelbanan. De blinkade nervöst, en av dem bet oroligt på tumnageln.

“Tretton.” Svaret var lågmält men ekade i hans öron som ett gällt skrik.

Han såg efter dem när de skyndade förbi spärrarna. Tygkassen buktade ut på ett mystiskt sätt. Tunnelbanan rasslade fram, kom och gick, de åkte iväg.

Han gick ut på torget igen med ostadiga steg; han hade alltid haft svårt med balansen, svårt att dra gränser. Var gick gränsen? De var tretton år.

Han såg framför sig hur de drack direkt ur flaskan, han såg dem hosta. Han såg dem vara ute, vingliga av den första fyllan, försöka springa, ramla, slå sig, bli slagna. De var små, sårbara, och världen utanför slog hårt. Vem skulle beskydda dem?

Å andra sidan, tänkte han, vad hade han väntat sig? Väskan var tung, det fanns fyra flaskor kvar. Hans kunder var ju just hans kunder av en anledning, sanningen sved men vad hade han väntat sig?

Ett nytt meddelande; “Vi är här nu.” Han svarade inte, men stod kvar och sökte nya blickar att möta och bli förstädd av. Han stod kvar, väntade in fortsatt handel, nya pengar att ta emot. Vanligtvis värmdes sedlarna fickan ganska behagligt, men inatt skulle de bränna som om hans lillebrors namn ristades in på dem. Han skulle ändå fortsätta sälja sanningen på flaskor, trots att den sved och att han många gånger frågade sig själv vad det kostar; Arash var ju bara tretton år.

FINALIST GYMNASIET

FÖRFATTARE: TURE LEWIN

SKOLA: RYTMUS GYMNASIUM, STOCKHOLM

LÄRARE: ROBERT WARREBÄCK

“Är du borta länge?” Frågade kvinnan med en knappt märkbar ton av oro. De befann sig i köket av ett radhus i Stockholms förort. Det var mörkt ute, Oktober månad. För bara en vecka sen hade det fortfarande varit dagsljus vid den här tiden. I köket stod ett matbord med en vaxduk över. Skitful, grön med stora vita prickar. En kvarleva ifrån när barnen var små och inte hade lärt sig vart munnen var placerad. Väggarna var täckta med en obskyr blandning av gamla köksskåp med slitet, mörkt, fläckigt trä och supermoderna halvmekaniska skåp av glas som också visade datum, tid, elåtgång och väder. Skåpen var fossiler av det dåliga beslutet att inte renovera hela köket och tro att det fortfarande skulle kännas modernt. Emellan skåp och lådor hittade man antingen sliten grå mönstrad tapet från 50-talet eller slitet grönt kakel från 70-talet. Höstdepression var ett faktum och stämningen följde solen. Parkeringen var täckt av kvistar och vad som en gång hade varit löv, innan regn och skosulor hade förvandlat dem till en gulbrun gröt. Vinden blåste kallt och luften var fylld av små små regndroppar som aldrig tycktes landa.

För att kompensera för vädret hade man inomhus tänt ljus, spelat musik, druckit kopiösa mängder te och mångdubblat mängden bakverk. Tankarna vandrade fram i tiden till vinter, presenter, glögg och knäck i en värld där kylan inte bet utan bara nafsade lätt på kinden. Kvinnan tyckte sig höra -om hon lyssnade riktigt noga- ljudet av sirener och dunkandet av fester. Hon sa till sig själv att det bara var hennes oro som spelade henne ett spratt. Pojken tyckte sig höra samma sak, och hoppades att hans mamma inte skulle höra det också.

“Jag tror det, sover nog där.”, mumlade sonen. “Bussarna slutar ju gå så tidigt.” Lade han snabbt till när han såg sin mors min. Kvinnans min förändrades inte, men pojken intalade sig att han hade lugnat henne. “Är det folk jag känner?” Hennes röst hade släppt oroligheten nu och innehöll en blandning av trötthet, uppgivenhet och maktlöshet. Hon försökte att blunda för alla skräckscenarion, men hon visste vad som kunde hända.

“Ring mig om det är något, jag kan komma och hämta dig” ville hon säga, men orden kom inte. Hon ville inte visa att hon visste vad han skulle göra. Varför hon inte vågade, visste hon ej. Vilken värdelös mor hon var som inte ens vågade vara ärlig mot sin egen son. Hon försökte sätta sig in i sonens situation men hon kunde inte. Hon visste att hennes klasskamrater hade varit ute och rännt på nätterna, hon hade hört historierna, och sett konsekvenserna. Hon hade intalat sig själv att hon inte velat vara med på festerna men hon började tröttna på att ljuga för sig själv. Inte så konstigt att hon inte vågade vara ärlig mot sin son när hon inte ens vågade vara ärlig mot sig själv. “Är det att lita på?”, frågade hon istället. “Ja det är klart, det är mina vänner”. Pojken bekymrade sig inte ens med att tänka på sin ton. “Du tar det lugnt va? Det kan bli så hetsigt ibland.” Frågade kvinnan. Hon andades in, räknade till fem höll andan, räknade till fem, andades ut. När pojken inte svarade lyckades hon få fram “Jag kan komma och hämta dig, om det blir för mycket”. “Vadå för mycket?” Ja men du vet, om du tappar kontroll”.

Pojken visste precis vad hon menade. Han blev lugnare och uppskattade att hon faktiskt visade att hon brydde sig. Även om folk sa att föräldrar satte regler för att de bryr sig hade han alltid uppfattat det som ett kontrollbehov. När pojken inte velat följa sin familj gällande musik, intressen, åsikter och personlighet började hans mamma kompensera med regler och begränsningar.

Pojken svarade irriterat. Han hade ingen anledning att inte ljuga när han ändå alltid undvek sanningen men det var något med just osanningen som gjorde ont i honom. Han gick ut i kylan. Ljusn flackade när pojken smällde igen ytterdörren. Det var inte en arg smäll, snarare en bestämd. Ett försök av honom att intala sig själv att han var på bra humör, att han var maskulin, tuff, tog plats och allt annat man ska vara. Kvinnan sippade på vinet, men det tog emot. Hon behövde något att lugna nerverna men alkohol var det sista hon ville tänka på.

Sonen gick raskt mot tunnelbanan. Det var nu som en känsla av frihet borde landa, ett pirr av att göra något förbjudet och ansvarskänslan av att göra något farligt. Men istället landade en känsla av skuld hos pojken. Det var en känsla, som påminde om känslan när man tappat bort något viktigt, pratat bakom ryggen om någon, som fått reda på det, eller glömt sin kompis biljett till en konsert. Han visste inte varför han gjorde det här när han inte ens uppskattade det. Det var som en självklarhet, blev man bjuden

så gick man, var man inte älskad av alla så gjorde man vad man kunde.

Kvinnan gick och la sig tidigt. Svalde ett sömnpiller extra, satte på volymen på mobilen och somnade. Om hon får ett sms mitt i natten, felstavat och nästan oläsbart, är det bara kylan som gjort sonens fingrar kalla.

FINALIST GYMNASIET

FÖRFATTARE: MATILDA BILÉN
SKOLA: ÖSTRABO, UDDEVALLA
LÄRARE: MARION MEISTER

Jag är fylld med alkohol. Det är kväll. Kvällarna är som värst. Jag är höjdpunkten och går från mun till mun, alla vill ha mig. De vill må bättre själva för en stund. De vill glömma sin ångest. De vill fly från sina liv, bara för en kväll. De tömmer mig på det jag är menad att vara fylld med, för att må bättre själva. Jag blir tommare och tommare för varje kväll.

Denna kvällen är inte en kväll som andra. Jag går inte från mun till mun. Det finns bara en mun. En mun med torra läppar orsakade av gråt. En mun som tillhör en ung man. Han är yngre än de flesta. Han tömmer mig mer än vad någon någonsin har tömt mig. I början är mannen varsam. Han är sorgsen och använder mig som tillflykt. Ju tommare jag blir desto bättre mår han. Under kvällen förvandlas sorgen till ilska, för att sedan förvandlas till lättsamhet. Jag börjar glömma vad jag är, jag förlorar min anledning till att finnas.

Sent på kvällen, då jag inte har mycket kvar, då jag nästan har förlorat hela mitt syfte, öppnar mannen fönstret och börjar skrika. Han skriker och släpper ut det han har hållit inom sig. Skriket skär i den kalla, tysta vinternatten. Det är nästan så att man hör frosten lägga sig i staden. Resten av staden sover och den kalla, vassa vinden utifrån biter tag i en.

Mannen står nu tyst och stirrar rakt ut i flera minuter. Till slut vinglar han till så mycket att han lossnar med blicken. Då ser han mig och tömmer mig ännu mer. Han håller kvar mig med ett fast grepp. Han lutar sig ut genom fönstret för att kunna skrika ännu högre. Han skriker och lutar sig fram ännu mer tills han tappar kontrollen och faller. Vi faller tillsammans i några korta sekunder utan att riktigt förstå vad som händer. Den frysta gatan kommer närmare oss. Mannens skrik fyller staden en sista gång innan ett kraftigt duns och ett krasch hörs.

Klockan är några minuter före två. Staden sover. Inget liv syns. På en gata fylld med frost, ligger en livlös ung man. Utan ett hjärta som slår, utan minnen att minnas, ligger han där helt ensam. Men han lider inte. Han är inte längre sårad. Bredvid honom ligger tusen små glasbitar. Glasbitarna från en spritflaska. Flaskan, som var hans enda sällskap den kvällen.

PRATA OM ALKOHOL

Novellsamling med ungdomars tankar och erfarenheter kring alkohol

E-post: info@prataomalkohol.se

Internet: www.prataomalkohol.se

Telefon: 08-410 214 64

Produktion: Sprit- och Vinleverantörsföreningen och Sveriges Bryggerier

Projektansvar: Kunskapskraft & Media AB, www.kkm.se

Design: Kunskapskraft & Media AB, Inhouse

Tryck: Arne Backman information AB

Första upplagan, 2016, Stockholm

ISBN: 978-91-983990-1-1

Projektet Prata om Alkohol är namnskyddat och tillhör

Sprit- och Vinleverantörsföreningen i Sverige.

Kopiera gärna material för undervisningssyfte.

Ange gärna källan om detta inte framgår av materialet.

Kopiering för kommersiellt syfte är förbjudet enligt lagen

om upphovsrättsskydd.